

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य कालयुक्तः वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२६ ग्रीष्म-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः वैशाखशुक्लाष्टमी
वैशाख २२ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-४ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-१८६

1

मई ०५, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 प्रसिद्धयोगसाधकस्य
स्वामी-शिवानन्द
बाबावर्यस्य वाराणस्यां
निधनम्

3 चम्बायां मेघविस्फोटः, वृद्धः
वहति: मृतः च १५० मेघाः
अजाः च वहिताः

4 बिहारराज्ये प्रथमवारं 'खेलो
इंडिया यूथ गेम्स-२०२५'
नामकस्य भव्यक्रीडामहोत्सवस्य
उद्घाटनं सम्पन्नम्

कृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः द्वयोः तण्डुल-प्रकारयोः विमोचनं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - कृषिमन्त्री
शिवराजसिंहचौहानः नवदेहल्यां भारतस्य
द्वयोः जीनोम सम्पादितयोः तण्डुल-
प्रकारयोः विमोचनं कृतवान्। आयोजनं
सम्बोधयन् मन्त्री अवदत् तत्
अद्य भारतस्य कृते ऐतिहासिकः दिवसः
अस्ति। एतयोः प्रकारयोः उत्पादनव्ययः
न्यूनी भविष्यति, देशे तण्डुलानां
उत्पादनं च वर्धयिष्यते

भारत-अंगोलादेशौ द्विपक्षीय- सम्बन्धानां संवर्द्धनार्थं प्रतिबद्धौ स्तः - अंगोलादेशस्य राष्ट्रपतिः

हिमसंस्कृतवार्ता: - अंगोलायाः
राष्ट्रपतिः जोआओ मैनुअल गोंकाल्वेस
लौरेंको इत्यमुना प्रोक्तं यत् भारत-
अंगोलादेशौ द्विपक्षीय-सम्बन्धानां
संवर्द्धनार्थं प्रतिबद्धौ स्तः। नवदेहल्यां
भारत-अंगोला-व्यापार-मञ्चोपरि तेन
प्रोक्तं यत् भारतस्य सामान्यौषधीषु
विशेषज्ञता वर्तते। उपस्थित-जनसमूहं
सम्बोधयन् केन्द्रीय-विदेश-राज्यमन्त्री
कीर्ति-वर्धन-सिंहः प्रोक्तवान् यत् भारत-
अंगोलादेशयोः द्विपक्षीय-सम्बन्धः
जीवन्तोर्जा क्षेत्रे आधारितः वर्तते।

प्रधानमन्त्री-वायुसेना- प्रमुखयोः मेलनम्

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी वायुसेनाप्रमुखेन
एयर चीफ मार्शल एपि-सिंहेन सह तस्य
आवासे मिलितवान्। पहलगामे
आतङ्कव्याक्रमणान्तरं भारत-
पाकिस्तानयोः सीमि अतिक्रमम् उद्दिश्य
मेलनमिदं सुसम्पन्नम्।

प्रथमस्य विश्व-दृश्य-श्रव्य- मनोरञ्जन-शिखर सम्मेलनस्य वेव् इत्यस्य समापनम् अभवत्

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रथमस्य विश्व-
दृश्य-श्रव्य-मनोरञ्जन-शिखर
सम्मेलनस्य वेव् इत्यस्य समापनम्
अभवत्। चतुर्दिवसीयस्य आयोजनस्य
अन्तिमदिने चलचित्रनिर्माणस्य
कार्याशाला, सांस्कृतिककार्यक्रमाश्च च
मुख्याकर्षणम् आसन्। अवधेयमस्ति
यत् गुरुवारस्य आरम्भस्यास्य आयोजनस्य
उद्घाटनं प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना
विहितम्।

केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहेन सबलं प्रोक्तं यत् जनैः संस्कृतभाषाध्ययनं अभ्यासश्च करणीयः यतोहि भारतस्य सर्वमपि ज्ञानं संस्कृतभाषायामेव निहितं वर्तते

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीयगृहमन्त्री
अमितशाहेन प्रोक्तं यत् जनैः
संस्कृतभाषाध्ययनं अभ्यासश्च करणीयः
यतोहि भारतस्य सर्वमपि ज्ञानं
संस्कृतभाषायामेव निहितं वर्तते। सः
अवदत् यत् संस्कृतभाषा जगतः
समाधानानां समाधानाय मार्गदर्शनं कर्तुं
शक्नोति। गृहमन्त्री नवदेहल्यां
संस्कृतभारत्या आयोजितानाम्
अष्टोत्तरैकसहस्र-संस्कृतसम्भाषण-
शिबिराणां समापनकार्यक्रमं सम्बोधयन्
एवम् उक्तवान्। संस्कृतभाषायाः महत्त्वं
बोधयन् श्रीशाहः अवदत् यत्
संस्कृतभाषा अधिकांशभाषाणां जननी
अस्ति। सः अवदत् यत् देशे संस्कृतस्य

प्रचारार्थं सर्वकारः कार्यं कुर्वन् अस्ति।
अवधेयं वर्तते यत् संस्कृतभारत्या
अप्रैलमासस्य त्रयोविंशतिः
दिनाङ्कादाराभ्य मईमासस्य तृतीय-
दिनाङ्कपर्यन्तं राष्ट्रियराजधान्याम्
अष्टोत्तरैकसहस्र-संस्कृतसम्भाषण-
शिबिराणां आयोजनं विहितम्। एतेषु
शिबिरेषु पञ्चविंशतिसहस्रजनाः भागं
गृहीत्वा संस्कृतभाषां अधितवन्तः।
अस्मिन् कार्यक्रमे देहल्याः मुख्यमन्त्री
रेखा गुप्ता, दिल्ली-भाजपाध्यक्षः वीरेन्द्र
सचदेवा, दिल्ली-विश्वविद्यालयस्य
कुलपतिः प्रो. योगेशसिंहः,
संस्कृतभारत्याः गणमान्यजनाः च
उपस्थिताः आसन्।

भारत-निर्वाचनायोगः शीघ्रमेव एकीकृत-प्राविधिक- मञ्चत्वेन ई-सी-आई-एन-ई-टी इत्येतस्य चलदूरभाषीय-तन्त्रांशस्य अनावरणं करिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - निर्वाचनायोगः
शीघ्रमेव एकीकृत प्राविधिक-मञ्चत्वेन ई-
सी-आई-एन-ई-टी इत्येतस्य
चलदूरभाषीय-तन्त्रांशस्य अनावरणं
करिष्यति। अनेन निर्वाचनसम्बद्ध-
गतिविधयः हितधारकाः एकस्मिन्नेव स्थाने
प्राप्तुमर्हन्ति। आयोगेन एकस्मिन् वक्तव्ये

कथितं यत् वन-स्टॉप प्लेटफॉर्म, ई-सी-
आई-नेट इत्येतत् निर्वाचनायोगस्य
चत्वारिंशदधिकानां चलदूरभाषीय-
तन्त्रांशानाम् एकीकरणं पुनर्संरचनञ्च
करिष्यति। एतत् उपयोगकर्तानुकूलं
प्राविधिक-फलकम् मतदाताभिस्सह
निर्वाचनाधिकारिभ्यः, राजनैतिक दलैः,
अन्येभ्यः हितधारकेभ्यश्च निर्मायते। ई-
सी-आई-नेट इत्यस्मिन् उपयोगकर्तारः
आकर्षकं सरलज्ञानुभवं प्राप्स्यन्ति।
अस्योद्देश्यं वर्तते यत् उपयोगकर्तृणां
विविधानुप्रयोगानां संग्रहणभारं दूरीभवेत्

राष्ट्रिय-परीक्षणाभिकरणेन नीट्-परीक्षा आयोजिता

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रिय-परीक्षणाभिकरणेन गतदिवसे अशेष-देशे पञ्च-सहस्राधिकेषु
केन्द्रेषु विदेशेषु त्रयोदशसु नगरेषु च पञ्चविंशत्यधिक-द्वि-सहस्रतमाद्वीया नीट्-यूजीति
राष्ट्रिय-पात्रता-प्रवेश-परीक्षा आयोजिता। परीक्षायः कृते द्वाविंशति दशमलव
सप्तलक्षाधिकाः अभ्यर्थिनः पञ्जीकरणं कृतवन्तः। अभिकरणेन उक्तं यत् सुरक्षित-
संरक्षित-परीक्षायोजनाय सर्वविधाः व्यवस्थाः प्रकल्पिताः आसन्।

सुभाषितम्

वरमेको गुणी पुत्रो,
न च मूर्खशतान्यपि।
एकश्चन्द्रस्तमो हन्ति,
न च तारगणोऽपि च॥

भावार्थः- एक गुणवान् पुत्रः सौ
मूर्ख पुत्रः से अच्छा है क्योंकि
केवल एक चन्द्र रात्रि में अंधकार
दूर करता है। हजार तारा मिलकर
भी अंधकार दूर नहीं कर पाते।
अतः चन्द्र समान एक गुणवान्
पुत्र अच्छा है।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७०१११

पाकिस्तानदेशाय गुप्तसूचनाप्रदानार्थं अमृतसरे पञ्चाबारक्षिदलेन द्वौ आरोपिणौ निगृहीतौ।

हिमसंस्कृतवार्ता: - पहलगाम-
आतङ्कव्याक्रमणानन्तरं एकस्मिन्
घटनाक्रमे पाकिस्तानदेशाय
गुप्तसूचनाप्रदानार्थं अमृतसरे
पञ्चाबारक्षिदलेन द्वौ आरोपिणौ निगृहीतौ।
तत्र पलक-शेर-मसीहः अपरः सुरज-
मसीहः इत्येतौ आरोपिणौ वर्तते। एतयोः
उपरि आरोपः वर्तते यत् अमृतसरे
स्थितानां विमानपतनानां
सैन्यप्रतिष्ठानानाञ्च संवेदनशील-सूचनां
गुप्ततया प्रसारितवन्तौ।
वरिष्ठारक्षिसूत्रानुसारं प्रारम्भिकान्वेषणे
तयोः सम्बन्धः पाकिस्तानदेशस्य
गुप्तचरैस्सह सम्प्राप्तः। अधिकारिणां
अभिमतं वर्तते यत् अन्वेषणस्य
अनवरतत्वात् इतोऽपि गूढरहस्यानाम्
उद्घाटनं भवितुमर्हति।

प्रसिद्धयोगसाधकस्य स्वामी-शिवानन्द बाबावर्यस्य वाराणस्यां निधनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - पद्मश्री सम्मानेन सम्मानितस्य प्रसिद्धयोगसाधकस्य स्वामी-शिवानन्द बाबावर्यस्य वाराणस्यां निधनमभवत् । सः अष्टाविंशोत्तरैकशतवर्षीयः आसीत्। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः च शिवानन्दबाबावर्यस्य देहावसाने शोकं प्रकटितवन्तौ। स्वसन्देशे श्रीमोदी अवदत् यत् योगाय आध्यात्मिकाभ्यासाय च समर्पितं तस्य जीवनं देशस्य प्रत्येकं जनं प्रेरयिष्यति।

उत्तराखण्डस्य चमोलीमण्डले बद्दीनाथधाम्नः पवित्रद्वारं पारम्परिकरीत्या समुद्घाटितम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - उत्तराखण्डस्य चमोलीमण्डले बद्दीनाथधाम्नः पवित्रद्वारं पारम्परिकरीत्या समुद्घाटितम्। अनेन सहैव उत्तराखण्डस्य चत्वारि अपि तीर्थस्थलानि केदारनाथ-गङ्गोत्री-यमुनोत्री-बद्दीनाथादयः तीर्थयात्रीणां कृते दर्शनार्थम् उद्घाटितानि सन्ति । अत्रावसरे सैन्यसमूहस्य वाद्ययन्त्रैः सामञ्जस्यपूर्णध्वनिना मन्दिरपरिसरः "जय बद्दी विशाल" इति ध्वनिना प्रतिध्वनितम् आसीत् । अस्मिन् अवसरे बहुसंख्यायां श्रद्धालवः पूजार्चनां कृतवन्तः। उत्तराखण्डस्य मुख्यमन्त्री पुष्करसिंहधामी अपि बद्दीनाथधामि प्रार्थनां कृतवान् । पश्चात् वार्ताहरैः सह प्रवदन् श्रीधामी अवदत् यत् भक्तानां सहजता, सुरक्षा, सुविधा च सुनिश्चित्य विस्तृतव्यवस्थाः कृताः सन्ति ।

पञ्चविंशत्यधिक - द्विसहस्र तमाब्दीया 'खेलो इण्डिया'- युवक्रीडा बिहारस्य पटनायां पाटलिपुत्र-खेल-परिसरे समारम्भा

हिमसंस्कृतवार्ता: - पञ्चविंशत्यधिक - द्विसहस्र तमाब्दीया 'खेलो इण्डिया' युवक्रीडा बिहारे पटनायां पाटलिपुत्र-खेल-परिसरे भव्यसमारोह-पूर्वकम् समारम्भा । मुख्यमन्त्री नीतीश कुमारः केन्द्रीयः खेलमन्त्री डॉ. मनसुख मोडविया च अस्य समारोहस्य उद्घाटनं कृतवन्तौ । प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना चलच्चित्र-सन्देश-माध्यमेन प्रतिभागिनः सम्बोधिताः। मई-मासस्य पञ्चदश-दिनाङ्कं यावत् एताः स्पर्धाः प्रचलिष्यन्ति।

सैनिकविद्यालयाय सुजनपुराय मुख्यमन्त्रिणः बृहद् उपहारः

१. मुख्यमन्त्री आहारधनं वर्धितवान् २. छात्रावासाय दत्तानि त्रिकोटिरुप्यकाणि, ३. कृत्रिमपट्टिका भूमौ निर्मिताः भविष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। राज्यस्य एकमात्रस्य सैनिकविद्यालयस्य सुजानपुरटीहरायाः छात्राणां आहारधनं १० रुप्यकात् ५० रुप्यकाणि यावत् वर्धितम् अस्ति। एतेन सह विद्यालये छात्रावासस्य निर्माणार्थं ३ कोटिरुप्यकाणां राशिं विमोचयितुं घोषणा अपि कृता। एते उपहाराः मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुखानु अस्मिन् वर्षे राष्ट्रियस्तरस्य होलीमहोत्सवस्य उद्घाटनसमये दत्ताः। एतेन सह मुख्यमन्त्री स्वस्य बजटभाषणे सैनिकविद्यालयस्य प्राङ्गणे कृत्रिमपट्टिकां स्थापयितुं व्यवस्थां कर्तुं अपि घोषणां कृतवान् अस्ति। अवधेयं वर्तते यत् सैनिक विद्यालयः

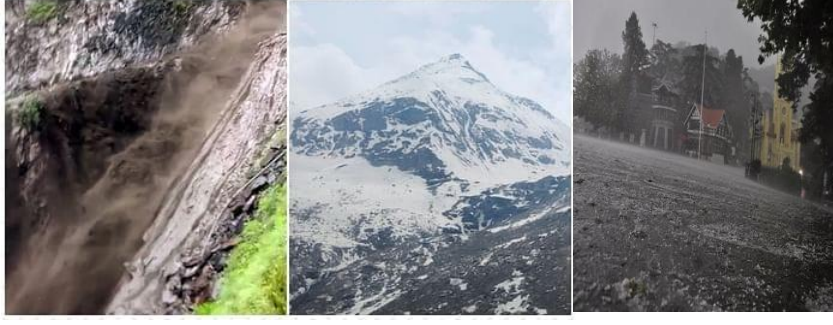
सुजानपुर टीहरा अद्यपर्यन्तं त्रयोऽपि बलेषु अर्थात् नौसेना, सेना, वायुसेना च अनेके अधिकारिणः अदद। एतेषां अतिरिक्तं सैनिकविद्यालयस्य छात्राः पुलिस-अर्धसैनिक-बल-प्रशासनिकसेवासु, चिकित्सा-इञ्जिनियरिङ्ग-निगम-क्षेत्रादिषु स्वप्रतिभां सिद्धं कृतवन्तः। राज्यस्य इतिहासे सम्भवतः एतत् प्रथमवारं यत् कस्यापि राज्यसर्वकारस्य अस्मिन् विद्यालये रुचिः प्रदर्शिता अस्ति। वस्तुतः सैनिकविद्यालयः सुजानपुरटीहरा विगतदशकेभ्यः आधारभूतसमस्याभिः सह संघर्षं कुर्वन् अस्ति। यद्यपि, एषा संस्था रक्षामन्त्रालयस्य अधीनं वर्तते तथापि राज्यसर्वकारः अपि अस्य विकासे महत्त्वपूर्णा भूमिकां कर्तुं शक्नोति। एतत् दृष्ट्वा मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखानु इत्यनेन कृतं सकारात्मकं पदम् अस्याः संस्थायाः चित्रं परिवर्तयितुं आशां जनयति।

कृषिमन्त्री चाय-उद्योगात् विपणनशुल्कं सर्वकारः अपसारयति इति संकेतं दत्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - पालमपुरम्। राज्यस्य चाय-उद्योगः पक्षे प्राप्तुं गच्छति। अस्य कृते राज्यसर्वकारः सर्वं सम्भव साहाय्यं करिष्यति। एतेन सह चाय-उद्योगात् विपणनशुल्कं हर्तुं शक्यते, तदर्थं मुख्यमन्त्रिणा सह वार्ता भविष्यति। एतत् हिमाचलप्रदेशचायविकासमण्डलस्य गोष्ठ्यां कृषिपशुपालनमन्त्रिणा प्रो. चन्द्रकुमारेण उक्तम्। एषा सभा कृषिविभागस्य आश्रयेण राज्यकृषिविश्वाविद्यालये आयोजिता आसीत् । सभायां कृषिमन्त्री चाय-उद्योगस्य कष्टान्, समस्याः च श्रुत्वा चाय-उद्योगेन सह सम्बद्धानां जनानां परामर्शान् अपि गृहीतवान् । कृषिविभागस्य चायपक्षस्य सहकार्यं कृत्वा पूर्णतकनीकीसमर्थनेन आईएचबीटी पालमपुरस्य वैज्ञानिकैः विकसितस्य नूतनप्रकारस्य चायस्य कृते चायनिर्मातृणां उद्योगेषु प्रदर्शनक्षेत्राणि सज्जीकर्तुं निर्देशः अपि दत्तः। सः अवदत् यत् नूतना विविधता परिवर्तनशीलवातावरणानुसारं उत्तमं परिणामं दास्यति।चायनिर्मातृभ्यः समीचीनाः ऋतुसूचनाः अपि प्रदातुं पृष्ठवान् । चाय-उत्पादनार्थं निर्मितानाम् सहकारी-सङ्घटनानाम् सुदृढीकरणाय आवश्यकानि पदानि स्वीकुर्वन्तु इति सहकार-विभागेन अपि आह । सः चायनिर्मातृभ्यः समाजानां माध्यमेन चायस्य उत्पादनं कर्तुं परामर्शम् अयच्छत् । विधायकः पलामपुरम् आशीष बुटेलः, पूर्व विधानसभाध्यक्षः बृजबिहारीलालः बुटेलः, हिमाचलप्रदेश-कृषि-विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः डॉ. नवीनकुमारः, निदेशकः कृषि विभागः कुमुदसिंहः, अध्यक्षः सहकारी उद्योगः पालमपुरम् वीणा श्रीवास्तव, उपाध्यक्ष सहकारी चायोद्योगः पालमपुरं रचिता बुटेल, निदेशक आईएचबीटी पलामपुरं सुदेशयादवः, टी बोर्ड इंडिया इत्यस्य प्रतिनिधिः हेमचंद अग्रवाल अन्ये चाधिकारिणः उपस्थिता अभवन्।

चम्बायां मेघविस्फोटः, वृद्धः वहितः मृतः च १५० मेषाः अजाः च वहिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशे रविवासे नारङ्गवर्णीयसचेतनायां बहुषु स्थानेषु अश्वमवृष्ट्या सह वज्रपातः च अभवत्। शनिवासे रात्रौ चम्बामण्डलस्य चेल्लीग्रामस्य डोंडरानाला तत्र मेघविस्फोटेन ६५ वर्षीयस्य पुरुषस्य मृत्युः अभवत्। १५० मेषाः अजाः अपि जलप्रलयेन नालिकायां वाहिताः आसन्। अपरपक्षे राजधानी शिमलानगरे अपराह्णे प्रायः सार्धैकवादने अन्धकारः जातः।

कुल्लौ नवहोरापर्यन्तं मेघवृष्टिः

एतस्मिन्नन्तरे मेघगर्जनेन सह प्रचण्डवृष्टिः, अश्वमवृष्टिः च अभवत्। लाहौल-शिखरेषु हिमपातः, अनेकेषु क्षेत्रेषु वर्षा च अभवत्। शनिवासे रात्रौ कुल्लौ या वर्षा आरब्धा, सा रविवासरस्य प्रातः यावत् अचलत्। ९ होराणां वर्षाकारणात् अनेकस्थानेषु जलप्रवाहः अभवत्। एतस्य अतिरिक्तं रामपुरं, सोलनं, काङ्गडा बिलासपुरं सिरमौरः मण्डी इत्यत्र अपि वर्षा, वज्रपातः, ओलापातः च दृश्यन्ते स्म। ५ मे दिनाङ्के वज्रपातस्य वर्षणस्य च पीतसचेतना अश्वमपातेन फलवनस्पतयः, गोधूमसस्यानि च क्षतिग्रस्तानि सन्ति। वर्षाकारणात् राज्यस्य अनेकक्षेत्रेषु अधिकतमतापमानस्य न्यूनता ज्ञाता

अस्ति। मनालीनगरे अधिकतमं तापमानं ६.५ डिग्री सेल्सियस, धर्मशालायां ४.० डिग्री सेल्सियसपर्यन्तं न्यूनीकृतम्। ऋतुविज्ञानकेन्द्रशिमला-अनुसारं हिमाचले मे-मासस्य ५ दिनाङ्के मेघगर्जनस्य वर्षायाः च पीत-सचेतना, ६, ७ मे-दिनाङ्के च प्रचण्डवायुः इति नारङ्गवर्णीय-सचेतना कृता अस्ति।

शिमलायां दिवा अन्धकारमभवत्

पाश्चात्य-उपद्रवस्य सक्रियीकरणत् मे-मासस्य ८ दिनाङ्कपर्यन्तं ऋतोः दुर्गतिः भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति। राजधानी-शिमला-नगरे दिवा अन्धकारः जातः, महती च वर्षा अभवत् काङ्गडा, सुन्दरनगरं, जोत, पालमपुरं, बैजनाथः, जुब्बड़हट्टी च क्षेत्रेषु वज्रपातसहितं वर्षा अभवत्। शिमला-कोटगढ-कुफरी-स्थलेषु अश्वमपातः अभवत्। अनेन द्वितीयदिनं यावत् सेब-फलादिसस्यानां क्षतिः अभवत्। शनिवासे रात्रौ ऊना-हमीरपुर-जनपदयोः प्रचण्डवृष्टिः अभवत्। रविवासे काङ्गरामण्डलस्य अनेकेषु क्षेत्रेषु वर्षा अभवत्। शनिवासरत् रविवासरस्य प्रातःकाले यावत् बिलासपुरे वज्रपातसहितं प्रचण्डवृष्टिः अभवत्। फलगोधूमसस्यानां अपि क्षतिः अभवत्।

उपमुख्यमन्त्रिणः टिप्पण्याः अनन्तरम् अधुना विक्रमादित्यस्य टिप्पणी राजनीतिं तापयति

हिमसंस्कृतवार्ता: -शिमला। उपमुख्यमन्त्रिणः मुकेशअग्निहोत्रिणः सामाजिकमाध्यमपटले टिप्पण्याः कारणेन राजनैतिकतापस्य द्वितीयदिने राज्यस्य लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अपि रविवासे सोशल मीडियायां टिप्पणीं कृत्वा राजनीतिं तापितवान्। विक्रमादित्यसिंहेन 'जय श्री राम' इति अपि अनेन पदेन लिखितम् अस्ति। अस्य कारणात् अन्यः कोऽपि राजनैतिकः विषयः पक्वः अस्ति इति अनुमानाः क्रियन्ते। विक्रमादित्यसिंहः उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री इत्यस्य चित्रं स्वेन सह सहभागिकृत्वा तस्मिन् लिखितवान् यत् 'यदा जनाः प्रयत्नस्य स्थाने भवन्तं पराजयितुं षड्यंत्रं कर्तुं आरम्भन्ते तदा भवतः क्षमता शीर्षश्रेणी इति अवगच्छन्तु।' भवान् वीरभद्रसिंह-विचार-विद्यालयस्य शिष्यः अस्ति, कदापि भयं न कुरु न च अनावश्यकं कस्यचित् भयभीतः भवतु। (जब आपको हारने के लिए लोग कोशिश करने के बजाय साजिश करने लगे तो समझ लीजिए आपकी काबिलियत अव्वल दर्जे की है। आप वीरभद्र सिंह स्कूल ऑफ थॉट के शिष्य हैं, न कभी डरना न किसी को बेवजह डराना।') अस्य अधः विक्रमादित्यसिंहेन जय श्री राम इति घोषः लिखितः अस्ति। उल्लेखनीयं यत् शनिवासे उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री इत्यनेन 'षड्यंत्रयुगम्, असत्यस्य पादौ नास्ति' इति (साजिशों का दौर, झूठ के पांव नहीं होते।') उल्लिखितः आसीत्। सः एतत् स्वस्य आमुखपटले स्थापितवान् आसीत्। रविवासे विक्रमादित्यसिंहः अपि अस्य लिङ्क कृत्वा फेसबुक मध्ये एतत् स्थापितवान्। एतौ नेतारौ किं संकेतं कुर्वतः? अस्मिन् विषये प्रहेलिकाः समाधायन्ते। मुकेश अग्निहोत्री वीरभद्रशिबिरस्य नेता अभवत्। विक्रमादित्यसिंहः स्वपदैः सह बहुवारं जयश्रीरामं लिखति स्म, यत् अपि एकप्रकारस्य राजनैतिकसंकेतं मन्यते।

संस्कृतभारती 1 कोट्यधिकान् जनान् संस्कृतं अशिक्षयत्-केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः

हिमसंस्कृतवार्ता: ,नवदेहली। संस्कृतस्य उपयोगदृष्ट्या, संस्कृतभारती, देहलीजनान् संस्कृतभाषां शिक्षयितुं विशालं शिबिरं आयोजयत्। 2025 तमवर्षस्य अप्रैल मासस्य 23 दिनाङ्कात् आरभ्य मई मासस्य 3 दिनाङ्क पर्यन्तं दिल्ली-प्रान्तस्य सर्वेषु मण्डलेषु 1,008 स्थानेषु संस्कृत-संभाषण-शिबिरानि आयोजितानि। दशदिनानि यावत् प्रतिदिनं द्विहोरां यावत् संस्कृतेः भाषणं व्यावहारिकरूपेण शिक्षितम्। एतेषु शिबिरेषु प्रायः 25,000 प्रतिभागिनः भागम् अगृह्णन्, यत्र संस्कृतभाषां शिक्षयितुं उत्साहः दृश्यते स्म। बालकाः, प्रौढाः, वृद्धाः, कर्मकराः, वणिजः, गृहस्थाः इत्यादयः विभिन्नाः वयोवर्गस्य प्रतिभागिनः प्रशिक्षणं प्राप्तवन्तः। प्रशिक्षणस्य विशिष्टता एषा आसीत् यत् दिल्ली-नगरम् अतिरिच्य उत्तरप्रदेशस्य, हरियाणा-राज्यस्य, राजस्थानस्य च शिक्षकाः प्रतिभागिनां कृते संस्कृतस्य

व्यवहारज्ञानं प्राददात्, तेषां संशयान् च परिहरन्। महा-अभियानस्य समापन-समारोहः 2025 वर्षस्य मई मासस्य 4 दिनाङ्के दिल्ली-विश्वविद्यालयस्य नार्थ-काम्पस् इत्यस्य क्रीडा-परिसरे अभवत्।

समारोहस्य मुख्यातिथिः केन्द्रीय-गृहमन्त्रिणः अमितशाहः आसीत्, तत्रैव दिल्ली-राज्यस्य मुख्यमन्त्री रेखा गुप्ता विशेषातिथिरूपेण उपस्थिता आसीत्। मुख्यवक्ता संस्कृतभारती-संस्थायाः अखिलभारतीय मन्त्रिणः जयप्रकाशः आसीत्, तथा च कार्यक्रमस्य अध्यक्षः दिल्ली-संस्कृतभारती-संस्थायाः प्रान्तीयः अध्यक्षः डा. वागीश बी. जी. आसीत्। स्वागतप्रसंगः दिनेशः शास्त्रीमहोदयः, कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनं विनायक-हेगडे-महोदयः च उपस्थापितवन्तौ। स्वागतसमितेः अध्यक्षः कुलभूषण आहुजा अतिथीनां वन्दनम् अकरोत्। समारोहस्य समये, केन्द्रीय-गृहमन्त्रिणः अमितशाहः संस्कृतभारती इत्यस्य प्रशंसाम् अकरोत्, तस्य प्रचारम् अपि प्रावर्धयत्। सः अवदत् यत् संस्कृतभारती 1

कोट्यधिकान् जनान् संस्कृतं अशिक्षयत् इति। सः एतदपि सूचितवान् यत् सर्वकारः संस्कृतस्य अष्टदशी-योजना, राष्ट्रिय-शिक्षा-नीती (एन्. ई. पी.) भारतीय-ज्ञान-परम्परायाः (आई. के. एस्.) समावेशः, पाली-प्राकृतयोः कृते 500 कोटिरूप्यकाणां आबंटनम् इत्यादीनां उपायानां माध्यमेन संस्कृतस्य समर्थनं कुर्वन् अस्ति इति। एतदतिरिच्य, संस्कृतभाषायां शपथं स्वीकृताः विधायकाः कृते समारोहे सम्मानिता। कार्यक्रमः प्रातः सांस्कृतिककार्यक्रमाणां माध्यमेन आरब्धः। अस्मिन् समये अर्थशास्त्रस्य, नाट्यशास्त्रस्य, पर्यावरणस्य, भौतिकशास्त्रस्य, रसायनशास्त्रस्य, कलायाः, वाणिज्यस्य च सम्बद्धानि वस्तूनि प्रदर्शयितुं कला-प्रदर्शनी आयोजिता आसीत्। अस्मिन् कार्यक्रमे 10,000 तः अधिकाः जनाः भागम् अगृह्णन्। देहलीनगरे प्रथमवारं एतावत् विशालं संस्कृतभाषिणां प्रशिक्षणं आयोजितम्। दिल्ली-संस्कृत-अकादमी, केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः (नवदेहली), दिल्ली-विश्वविद्यालयः, राष्ट्रीय-संस्कृत-अकादमी, राष्ट्रीय-संस्कृत-संस्थानम्, लालबहादुर-शास्त्री-राष्ट्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, भारतीय-भाषा-समितिः, संस्कृत-संवर्धन-प्रतिष्ठानम्, जवाहरलाल-नेहरू-विश्वविद्यालयः, उत्तरप्रदेश-संस्कृत-संस्थानम्, दिल्ली-शिक्षा-विभागः, विविध-सामाजिक-सङ्घटनानां च सहयोगः अस्य अभियानस्य कृते प्राप्तः। लवीशः संचालनम् अकरोत्।

बिहारराज्ये प्रथमवारं 'खेलो इंडिया यूथ गेम्स-२०२५' नामकस्य भव्यक्रीडामहोत्सवस्य उद्घाटनं सम्पन्नम्

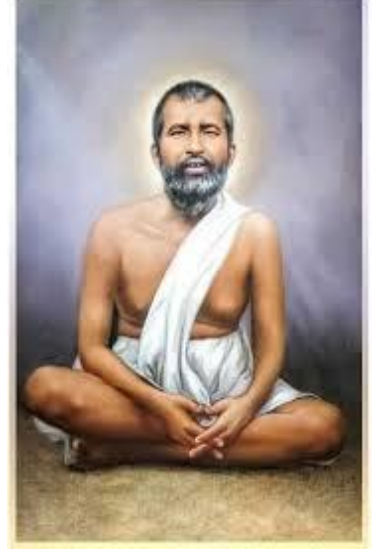
हिमसंस्कृतवार्ता: अकुंशः पटना। प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदीमहाभागेन वैभवसूर्यवंशी इत्यस्य क्रीडकस्य प्रशंसा विशेषतः कृता। पटनाभारतस्य प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदीमहाभागः अद्य दिनाङ्के विडियो-सम्मेलनमार्गेण राष्ट्रस्तरीयक्रीडाप्रतियोगितारूपेण आयोजितस्य 'खेलो इंडिया यूथ गेम्स-२०२५' इत्यस्य उद्घाटनं कृतवान्। उद्घाटनसंदेशे सः अवदत्— "भारतीयक्रीडायाः नववदनरूपेण बिहारराज्यसमुत्पन्नस्य वैभवसूर्यवंशी इत्यस्य युवा-क्रीडकस्य अद्भुतं प्रदर्शनं दृष्टं, यः अल्पेऽपि वयसि प्रशंसनीयं कीर्तिमधिगच्छत्।" प्रधानमन्त्री महोदयस्य वाक्यं— "यो यथाधिकं क्रीडति, स एव उत्कर्षं प्राप्नोति। देशे क्रीडायाः संस्कृतिरपि शनैः शनैः विकसितवती। अस्याः अभ्युदयेन भारतस्य सौम्यशक्तिः अपि सुदृढा भविष्यति।" अस्मिन् उद्घाटनसमारम्भे पटानगरे पाटलिपुत्रक्रीडासंकुले

बिहारमुख्यमन्त्री श्रीनीतीशकुमारमहाभागः दीपप्रज्वलनं कृत्वा कार्यक्रमस्य शुभारम्भं कृतवान्। तस्मिन्नेव अवसर उपस्थितौ उपमुख्यमन्त्रीश्रीसम्राटचौधरी-श्रीविजयसिंहयोः च, तथा भारतसर्वकारस्य क्रीडाविभागमन्त्री डॉ. मन्सुखमाण्डवियमहाभागः च सन्निहिताः आसन्।
उपमुख्यमन्त्री श्रीसम्राटचौधरी महोदयः अवदत्—
"पूर्वं यः बिहारराज्यः विकासात् पश्चाद्गामित्वेन चिन्तितः आसीत्, मुख्यमन्त्रिणः दूरदर्शिनः नेतृत्वे सप्तसहस्राधिकानि क्रीडाङ्गणानि निर्माय क्रीडायाः क्षेत्रे राज्यं समृद्धं जातम्। यथैव वैभवसूर्यवंशी, तथैव अन्येऽपि राज्यीययुवाक्रीडकाः स्वसामर्थ्यं प्रस्फुरयन्तु।" "खेलो इंडिया यूथ गेम्स-२०२५" नामकः अयं राष्ट्रस्तरीयक्रीडोत्सवः दिनाङ्कचतुष्टयमईतः पंचदशमयौपर्यन्तं पट्टा, गया, भागलपुर, बेगूसराय, राजगीर इत्येतेषु पञ्चसु जनपदेषु आयोज्यते। अस्मिन् प्रतियोगितायां राष्ट्रस्य अष्टाविंशत्याः राज्येभ्यः, अष्टभ्यश्च केन्द्रशासितप्रदेशेभ्यः आगतानां ८५०० प्रतिभागिनां क्रीडकानां सहभागिता दृश्यते। प्रतिस्पर्धायाः अन्ते २४३५ पदकानां वितरणं भविष्यति। क्रीडायाः अयं महोत्सवः अष्टाविंशतिः प्रमुखक्रीडाविधयः आवृणोति, यत्र त्रयः-शूटिंग्, ट्रैक्-सायक्लिङ्ग, जिम्नास्टिक्स-दिल्ली-नगर्यां आयोज्यन्ते। एषः सम्पूर्णः आयोजनः केवलं क्रीडायाः उत्सवः न, अपितु नवयुवानां प्रेरणायाः, आत्मविकासस्य, राष्ट्रसेवाविद्यायाश्च विशेषसाधनं भवति। अनेन आयोजनद्वारा बिहारराज्यम् राष्ट्रे क्रीडाक्षेत्रे प्रमुखं केन्द्रं भविष्यति, इति निःसन्देहं प्रतिपादनीयम्।

॥ गुरुणाम् कथा ॥

{बोधकथा}

‘भासमानः कमण्डलुः’ (१५)

श्रीरामकृष्णः परमहंसः प्रतिदिनं स्वस्य कमण्डलुं बहना संसत्केन भस्मना मृत्तिकया च घर्षयित्वा प्रकाशमानं करोति स्म। प्रतिदिनं कृतेन परिश्रमेण कमण्डलुः प्रकाशमानः दृश्यते स्म। रामकृष्णस्य शिष्यः प्रतिदिनं एतादृशं श्रमं, कमण्डलो घर्षणं च दृष्ट्वा विचित्रम् अनुभवति। संशयस्य निवारणं कर्तुं तेन रामकृष्णः पृष्ठः- भवतः कमण्डलुः भासमानः एव दृश्यते, कमण्डलो वयं चित्रं अपि द्रष्टुम् शक्यते तर्हि किमर्थं प्रतिदिनं कमण्डलुं भस्मना, मृत्तिकया घर्षयति? किं प्रतिदिनं एतादृशः श्रमः आवश्यकः? गुरुः श्रीरामकृष्णपरमहंसः मन्दं मन्दं हसित्वा अवदत्- पुत्र! कमण्डलोः भासमानता केवलं एकस्मिन् दिने परिश्रमं कृत्वा न प्राप्ता। कमण्डलोः उपरि यत् किट्टम् [मलं] अस्ति, तस्य अपाकरणाय प्रतिदिनं श्रमः आवश्यकः। एवमेव जीवने असमीचीनं तत्त्वम् अपि अस्ति, असमीचीनं संस्कारम् अपाकर्तुम् अस्माभिः प्रतिदिनं संकल्पपूर्णः परिश्रमः कर्तुम् आवश्यकः। मलस्य अपामार्जनम् आवश्यकम् खलु। कमण्डलु स्यात् अथवा व्यक्तेः जीवनम्। असमीचीनान् मलान् अपाकर्तुं प्रतिदिनं कठोरः परिश्रमः अत्यावश्यकः। यथा अयं कमण्डलुः प्रकाशते तथैव व्यक्तेः जीवनम् अपि कान्तिमत् भविष्यति। प्रस्तुता कथा अस्मान् किं बोधयति? [१] प्रत्येकं जनेन स्वस्य असमीचीनं मलं अपाकर्तुं सदैव प्रयासः करणीयः। [२] तुच्छं कार्यमपि मनोयोगेन यदि क्रियते तर्हि तत्रापि वैशिष्ट्यपूर्णं भासमानताम् उत्पाद्य आकर्षणं निर्मितुं शक्यते। सामान्यं कर्म अपि असामान्यत्वं प्राप्यते यदा एकाग्रतया मनोयोगेन च किञ्चित् कार्यं क्रियते।

“अज्ञानतिमिरान्धस्य

ज्ञानाञ्जनशलाकया।

चक्षुरुन्मीलितं येन

तस्मै श्रीगुरुवे नमः॥”

डॉ. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर

पुणे/ महाराष्ट्रम्

डॉ. कविता भट्टशैलपुत्री अखिलभारतीयदर्शनपरिषदः सहसचिवपदे मनोनीता

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुलदीपमैन्दोला। उत्तराखण्डं। हेमवतीनन्दनबहुगुणागढवालकेन्द्रीयविश्वविद्यालये श्रीनगरगढवालके स्थिते दर्शनशास्त्रविभागे डॉ. कविता भट्टशैलपुत्री अखिलभारतीयदर्शनपरिषदः सहसचिवपदे मनोनीता जाता। एषा सा विश्वविद्यालयस्य इतिहासे प्रथमा शिक्षिका या अस्मिन् महत्वपूर्णं पदे नियुक्ता। अखिलभारतीयदर्शनपरिषद् भारतीयज्ञानपरम्परायाः संरक्षणे, शोधे च प्रसारे समर्पिता संस्था अस्ति। एषा परिषत्सु शिक्षणसंस्थासु, अनुसन्धानकेन्द्रेषु च विद्वत्सु संवादसमन्वयकेषु च सशक्तं सेतुं निर्माति। डॉ. कविता दर्शनशास्त्रसम्बद्धेषु अन्यसंस्थासु अपि सक्रियतया सहभागं करोति। तया दर्शनशास्त्रे, योगे, हिन्दीसाहित्ये च विषयीकृत्य एकोनत्रिंशत् (२९) ग्रन्थाः लिखिताः, येषां केचन विभिन्नविश्वविद्यालयेषु पाठ्यक्रमेषु समाविष्टाः, केचन पुरस्कारैः

अपि सम्मानिताः। लेखनक्षेत्रे ‘शैलपुत्री’ इत्युपनाम्ना प्रसिद्धा डॉ. कविता उवाच— सा छात्रकालात् एव दर्शनशास्त्रयोगौ प्रति आत्मीयं समर्पणं अनुभवति स्म। इदानीं सर्वाधिकसदस्यसमृद्धपरिषदः सहसचिवपदे कार्यकालयोग्यतां प्राप्तवती। सा सम्पूर्णं परिश्रमेण दर्शनशास्त्रस्य लोकप्रियम् अभिवर्धनाय विविधदिशासु कार्यं करिष्यति इति प्रत्यवदत्। पूर्वं विज्ञानप्रौद्योगिकीमंत्रालयस्य अन्तर्गतं सीएसआइआर्-निस्केयर्-नाम्नि संस्थायाः कार्यक्रमपरामर्शसमितेः सदस्यरूपेण अपि कार्यं सा कृतवती। वर्षे २०२२ तमे फिजी-देशे आयोजिते द्वादशमे विश्वहिन्दीसम्मेलने भारतसर्वकारस्य प्रतिनिधिमण्डले अपि सा सम्मिलिता। बहुषु अन्तर्राष्ट्रीय-राष्ट्रीयसम्मेलनैः पुरस्कारैश्च सम्मानिता, सा मध्यप्रदेशसाहित्याकादम्याः “आचार्यरामचन्द्रशुक्ल-अखिलभारतीयसाहित्य-अकादमी आलोचनापुरस्कारम्”-इत्यनेन अपि पुरस्कृता। डॉ. कवितायाः मनोनयनस्य सन्दर्भे सा परिषदः शीर्षनेतृत्वं प्रति कृतज्ञतां प्रकटितवती। तस्याः मनोनयनं प्रति विश्वविद्यालयस्य शिक्षाजगत्, तस्याः प्रशंसकाः, पाठकाः, छात्राः च सन्तोषेन प्रमोदेन च पूर्णाः समुत्साहिनः अभवन्। सा बहुवर्षं यावत् परिषदः विशिष्टजीवनसदस्या अस्ति। देशस्य विविधप्रदेशेषु परिषदः अधिवेशनेषु निरन्तरं सहभागिता करोति। गतवर्षे कश्मीरविश्वविद्यालये आयोजिते परिषदः ६८मे वार्षिकाधिवेशने तस्याः रचना “घेरण्डसंहिता-षट्कर्म, योगाभ्यास, योगः च” नाम्ना कृतिः प्रो. सोहनराजातातेड-अखिलभारतीयदर्शनपुरस्कारं प्राप्तवती। वर्तमानवर्षे झारखण्डे आयोजिते परिषदः ६९मे वार्षिकाधिवेशने नवकार्यकारिणीनिर्माणं जातम्। अधिवेशने भारतीयदर्शनक्षेत्रे कार्यरतशिक्षाविदः, शोधार्थिनः, विद्वांसः च समागताः, यत्र विचारविनिमयः च परिषदः भावीनीतिः अपि निर्दिष्टा। नवगठितकार्यकारिण्यां देशस्य विविधविश्वविद्यालयेभ्यः प्रतिष्ठितविद्वांसः स्थानं प्राप्तवन्तः। प्रो. अम्बिकादत्तशर्मा अध्यक्षपदे, प्रो. किस्मतकुमारसिंहः सचिवपदे च निर्वाचिताः। देशस्य विभिन्नभागेभ्यः दार्शनिकानां समावेशनकार्यकारिणी विविधदृष्टिकोणैः समृद्धा भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति। परिषद् आगामीवर्षेषु भारतीयदर्शनस्य महत्त्वं राष्ट्रीय-अन्तर्राष्ट्रीयस्तरे व्यापकतया स्थापयितुं समर्था भविष्यति।